

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 22Co/36/2019
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8317209538
Dátum vydania rozhodnutia: 14. 05. 2019
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Viera Kandriková
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2019:8317209538.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Viery Kandrikovej a členov senátu JUDr. Petra Straku a JUDr. Michala Boroňa v spore žalobcov: 1. Q. H., nar. XX.XX.XXXX a 2. U. H., nar. XX.XX.XXXX, obaja bytom Z. XXXX/XXX, XXX XX A., zastúpených JUDr. Darinou Solárovou, advokátkou, so sídlom Škultétyho 3, 040 01 Košice, proti žalovaným: 1. Všeobecná úverová banka, a. s., so sídlom Mlynské Nivy 1, 829 90 Bratislava, IČO: 31 320 155, zastúpenej: ČERNEJOVÁ & HRBEK, s. r. o., Kýčerského 7, 811 05 Bratislava, IČO: 36 857 513 a 2. Dražby a aukcie, s.r.o., so sídlom Flámska 1, 036 01 Martin, IČO: 36 751 642, zastúpeného: Advokátska kancelária Gallo, s.r.o., Jilemnického 4012/30, 036 01 Martin, IČO: 36 715 352, o zdržanie sa výkonu záložného práva, o odvolaní žalovaných v 1. a 2. rade proti rozsudku Okresného súdu Humenné zo dňa 07.12.2018 č. k. 15Csp/255/2017-100 takto jednohlasne

rozhodol:

I. Potvrďuje sa rozsudok vo výroku I. okrem časti slovného spojenia “ a to až do právoplatného skončenia vo veci samej”, ako aj vo výrokoch III. a IV.

II. Zrušuje sa rozsudok vo výroku I. v časti slovného spojenia “a to až do právoplatného skončenia vo veci samej”, v tejto časti sa konanie zastavuje.

III. Náhrada trov odvolacieho konania sa stranám sporu nepriznáva.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom Okresný súd Humenné (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozhodol tak, že cit.:

„I. Súd u k l a d á žalovanému v 1. rade zdržať sa výkonu záložného práva dobrovoľnou dražbou nehnuteľností registrovaných na LV č. XXXX v časti „CKN“ ako : parc. reg. „C“ č. XXX/X - zastavané plochy a nádvoria o výmere 631 m², parc. reg. „C“ č. XXX/X - ostatné plochy o výmere 238 m², dom so súp. č. XXXX, postavený na parc. č. XXX/XX, o veľkosti podielu 1/1-ina, všetko registrované Okresným úradom A., Katastrálny odbor, pre k.ú. A., obec A., okres A., a to až do právoplatného skončenia o veci samej.

II. Súd z a m i e t a žalobu žalobcov proti žalovanému v 2. rade.

III. Súd p r i z n á v a žalobcom náhradu trov konania vo vzťahu k žalovanému v 1. rade v rozsahu 100 % s tým, že o výške náhrady trov konania rozhodne samostatným uznesením súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí.

IV. Súd n e p r i z n á v a žalovanému v 2. rade náhradu trov konania vo vzťahu k žalobcom.“

2. Rozhodnutie právne odôvodnil podľa ustanovenia § 52 ods. 1, 101, § 110 ods. 1 a § 151j ods. 2 Občianskeho zákonníka.

3. V odôvodnení uviedol, že v konaní nebolo medzi stranami sporné, že žalovaný v 1. rade uzatvoril so žalobcami zmluvu o poskytnutí úveru, ktorá je bezpochyby spotrebiteľskou zmluvou a na ňu sa vzťahujú osobitné právne predpisy. Na všetky právne vzťahy, ktorých účastníkom je spotrebiteľ, sa vždy prednostne použijú ustanovenia Občianskeho zákonníka, aj keď by sa inak mali použiť normy obchodného práva. Považoval za sporné v tomto konaní 3 skutočnosti a to pasívnu legitímáciu žalovaného v 2. rade, premlčanie nároku a opodstatnenosť žaloby. Dospel k záveru, že žalovaný v 2. rade nie je účastníkom právneho vzťahu zabezpečovanej povahy, ktorý vznikol uzatvorením záložnej zmluvy medzi žalobcami a žalovaným v 1. rade ako záložcom a teda nie je nositeľom žiadnych práv a povinností z predmetnej zmluvy. Jediným možným riešením v danom prípade je zamietnutie žaloby vo vzťahu ku žalovanému v 2. rade z dôvodu nedostatku jeho pasívnej legitímácie. Vo vzťahu k premlčaniu uviedol, že žalobcovia si neplnili povinnosti vyplývajúce z úverovej zmluvy, a preto žalovaný v 1. rade vyhlásil mimoriadnu splatnosť úveru dňa 24.12.2010. Nasledujúcim dňom sa právo mohlo vykonať (uplatniť) po prvý raz, teda právo bolo možné odôvodnene vykonať podaním žaloby na súde. Nie je v danom prípade rozhodujúce, z akého dôvodu tak žalovaný v 1. rade neurobil. Až dňa 27.11.2014 žalobcovia žiadali o predĺženie splatnosti úveru a po niekoľkých úhradách žalobcov, žalovaný v 1. rade vyzval žalobcov na úhradu omeškaných splátok. Súd prvej inštancie mal za to, že žalovaný v 1. rade sa môže uspokojiť za zálohu aj vtedy, keď je pohľadávka premlčaná v súlade s § 151 j) ods. 2 Občianskeho zákonníka. Súd prvej inštancie sa zaoberal samotnou povinnosťou žalovaných zdržať sa výkonu záložného práva a skonštatoval, že žalobe je potrebné v záujme ochrany spotrebiteľov vyhovieť vo vzťahu k žalovanému v 1. rade a zamietnuť vo vzťahu k žalovanému v 2. rade. Vychádzal z úvah, že draženou vecou je obydlie záložcov a výsledkom dobrovoľnej dražby je strata hlavného obydlia záložcov a jeho rodiny. Pritom pohľadávku bolo možné uspokojiť iným spôsobom nevynímajúc ani súdny proces s následnou exekúciou, vrátane do úvahy prichádzajúcich splátok. V takomto prípade má ochrana obydlia prednosť pred výkonom záložného práva. Úprava výkonu záložného práva dobrovoľnou dražbou umožňuje veriteľovi výrazným spôsobom zasiahnuť do majetkových práv dlžníka bez súdnej alebo akejkoľvek inej štátnej kontroly. Konštatoval, že túto zmluvu o poskytnutí úveru nemožno určiť za bezúročnú a bez poplatkov podľa zákona o spotrebiteľských úveroch (§ 1 ods. 2 zák. č. 258/2001 Z. z. o spotrebiteľských úveroch). Dodal však, že zmluva o poskytnutí úveru má neprijateľné zmluvné podmienky ako napr.: poplatky za upomienky uvedené na rube Obchodných podmienok, zmluvnú podmienku uvedenú v bode 3.7. o zrážkach zo mzdy, zmluvnú podmienku uvedenú v bode 5.2. o zmene Obchodných podmienok, o zmluvnej pokute čl. III bode 15 obchodných podmienok, o zmene výšky poplatkov v čl. IV bode 30 Obchodných podmienok, o úhrade splátok v čl. v bode 41. Obchodných podmienok, o rozhodcovskej doložke v čl. X bode 57 Obchodných podmienok atď.), ktorých vyhlásenie za neprijateľné a tak neplatné by mohlo byť predmetom iného konania.

4. O trovách konania rozhodol podľa § 255 ods. 2 a § 257 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“). V danom prípade boli žalobcovia úspešní vo vzťahu k žalovanému v 1. rade a neúspešní vo vzťahu k žalovanému v 2. rade. Súd prvej inštancie mal zato, že žalobcovia sú spotrebiteľia, ktorí sa domáhali ochrany svojho práva a priznanie trov žalovanému v 2. rade by bolo vzhľadom na ich postavenie nespravodlivé, preto súd náhradu trov konania žalovanému v 2. rade nepriznal.

5. Proti tomuto rozsudku v rozsahu I. a III. výroku podal odvolanie žalovaný 1. rade. Za zasadnú vadu považoval skutočnosť, že sa jedná o prekvapivé rozhodnutie založené na postupe súdu, ktorým bolo žalovanému v 1. rade odňaté právo na súdnu ochranu tým, že mu nebolo umožnené reagovať na novú, prekvapivú a protistranou napokon ani netvrdenú argumentáciu. Považoval rozsudok súdu prvej inštancie za nepreskúmateľný, keďže z neho nevyplýva súvislosť medzi dôvodmi konštatovanými súdom a povinnosťou spočívajúcou v zákaze výkonu záložného práva. Mal za to, že právoplatné vyhovieť žalobe by malo za následok časovo neobmedzené odňatie práva žalovaného domáhať sa splatenia existujúcej pohľadávky dobrovoľnou dražbou. Časovo neobmedzený zákaz realizácie záložného práva dobrovoľnou dražbou je z procesného hľadiska právne udržateľný a neprímerane zasahuje do majetkových práv žalovaného v 1. rade. Dodal, že povinnosť výkonu záložného práva dobrovoľnou dražbou v spotrebiteľských vzťahoch vyplýva z kogentného ust. § 53 ods. 10 Občianskeho zákonníka. Na základe uvedeného navrhol, aby odvolací súd zmenil napadnutý rozsudok a to tak, že žalobu zamietne v celom rozsahu a prizná náhradu trov prvoinstančného a odvolacieho konania.

6. Proti tomuto rozsudku v rozsahu výroku IV. o trovách konania podal odvolanie žalovaný v 2. rade. Namietal, že neboli splnené obe podmienky pre aplikáciu § 257 CSP a to dôvody osobitného zreteľa a výnimočné okolnosti. Z napadnutého rozsudku tieto podmienky nevyplývajú. Navrhol, aby odvolací súd výrok IV. napadnutého rozsudku zmenil tak, že žalovanému č. 2 prizná 100 % náhradu trov konania, alternatívne rozsudok zruší a vec vráti na ďalšie konanie.

7. Krajský súd v Prešove ako súd odvolací (§ 34 CSP) po zistení, že odvolania boli podané v zákonom stanovenej lehote (§ 362 ods. 1 CSP), oprávnenými osobami (§ 359 CSP) proti rozhodnutiu, proti ktorému je odvolanie prípustné (§ 355 CSP), preskúmal napadnuté rozhodnutie ako aj konanie mu predchádzajúce v zmysle zásad vyplývajúcich z ust. § 379 a nasl. CSP, bez nariadenia pojednávania (§ 385 CSP a contrario) s tým, že miesto a čas vyhlásenia rozsudku oznámil na úradnej tabuli aj webovej stránke Krajského súdu v Prešove a dospel k záveru, že odvolania žalovaných v 1. a 2. rade nie sú dôvodné.

8. Odvolací súd v odvolacom konaní posúdil relevantnosť konkrétnych odvolacích dôvodov v kontexte s namietaným nesprávnym právnym posúdením, to, či súd prvej inštancie na zistený skutkový stav správne, v úplnosti, aplikoval príslušné právne predpisy, či riadne svoje rozhodnutie odôvodnil, to s prihliadnutím na to, že v odôvodnení rozhodnutia nemusí byť daná odpoveď na každú námietku alebo argument v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie o odvolaní (Ústavný súd Slovenskej republiky II. ÚS 78/05).

9. Záložné právo v zmysle ustanovenia § 151a Občianskeho zákonníka slúži na zabezpečenie pohľadávky a jej príslušenstva tým, že záložného veriteľa oprávňuje uspokojiť sa alebo domáhať sa uspokojenia pohľadávky z predmetu záložného práva (ďalej len „záloh“), ak pohľadávka nie je riadne a včas splnená.

10. V rámci výkonu záložného práva sa záložný veriteľ môže uspokojiť aj predajom zálohu na dražbe podľa osobitného zákona, čo vyplýva z ustanovenia § 151j ods. 1 Občianskeho zákonníka. Týmto osobitným zákonom je zákon č. 527/2002 Z. z. o dobrovoľných dražbách. Tento právny predpis umožňuje veriteľovi dosiahnuť uspokojenie pohľadávky siahnutím na majetok záložcu bez predchádzajúceho odobrenia súdom, či iným nezávislým tribunálom. V podstate ide o exekúciu majetku s tým rozdielom, že ju nevykonáva súd, ale spravidla podnikatelia. Pri takomto mimosúdnom výkone záložného práva otázku, či pohľadávka existuje a v akej výške, posudzujú podnikatelia majúci na takomto výkone vlastný finančný záujem. Aplikáčna prax pritom potvrdzuje neuveriteľne nízku právnu osvetu záložných dlžníkov a na strane druhej veľmi sporadickú reflexiu záložných veriteľov na princíp proporcionality.

11. V danom prípade, ako to vyplýva z obsahu spisu, medzi žalobcami ako dlžníkmi a žalovaným v 1. rade ako veriteľom bola dňa 03.02.2009 uzatvorená Zmluva o poskytnutí úveru „HypoPôžička“ č. U XXXXX-XX. V časti A tejto zmluvy bolo dohodnuté, že suma 12.958,09 eura bude prevedená na osobný účet klienta (žalobcov). V uvedenej časti Zmluvy o úvere sa ďalej nachádzala mesačná anuitná splátka (371,50 eura), dátum prvej splátky (20.03.2009), lehota splatnosti (240 kalendárnych mesiacov od poskytnutia úveru), počet anuitných splátok (240), dátum poslednej splátky (20.02.2029), druh úrokovej sadzby (fixovaná na 5 rokov), ročná úroková sadzba (7,20 % p. a.), deň čerpania úveru (03.02.2009) a ďalšie náležitosti. V časti B Zmluvy o úvere bolo vedené, že suma 387,75 eura bude prevedená na účet Consumer Finance Holding, a. s. ako úhrada výdavkov - nákladov súvisiacich s poskytnutím úveru. V časti C bolo uvedené, že táto časť istiny bude určená na úhradu Pohľadávok banky voči klientovi zo zmluvy č. XXXXX vo výške 19.991,51 eura a na úhradu Pohľadávok banky voči klientovi zo zmluvy č. XXXXX vo výške 13.542,40 eura. Celkov súčet pohľadávok predstavuje sumu 33.541,91 eura a Celková výška úveru bola 46.887,75 eura.

12. Uzatvorená Zmluva o poskytnutí úveru „HypoPôžička“ č. U XXXXX-XX zo dňa 3.2.2009 má charakter zmluvy spotrebiteľskej uzatvorenej v súlade s ustanovením § 52 Občianskeho zákonníka v znení účinnom ku dňu uzatvorenia zmluvy (03.02.2009). Podľa tohto ustanovenia spotrebiteľskou zmluvou je každá zmluva bez ohľadu na právnu formu, ktorú uzatvára dodávateľ so spotrebiteľom. Ustanovenia o spotrebiteľských zmluvách, ako aj všetky iné ustanovenia upravujúce právne vzťahy, ktorých účastníkom je spotrebiteľ, použijú sa vždy, ak je to na prospech zmluvnej strany, ktorá je spotrebiteľom. Odlišné zmluvné dojednania alebo dohody, ktorých obsahom alebo účelom je obchádzanie tohto ustanovenia, sú neplatné. Dodávateľ je osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy koná v rámci predmetu

svojej obchodnej alebo podnikateľskej činnosti. Spotrebiteľ je fyzická osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy, nekoná v rámci predmetu svojej obchodnej činnosti alebo inej podnikateľskej činnosti.

13. Za účelom zabezpečenia pohľadávky vo výške 46.887,75 eura zo Zmluvy o poskytnutí úveru „Hypopôžička č. U XXXXX-XX zo dňa 03.02.2009 uzatvorila žalobkyňa v 2. rade ako záložca so žalovaným v 1.rade ako záložným veriteľom toho istého dňa Zmluvu o zriadení záložného práva k nehnuteľnostiam uvedeným na LV č. XXXX v časti „CKN“ ako : parc. reg. „C“ č. XXX/X - zastavané plochy a nádvoria o výmere 631 m², parc. reg. „C“ č. XXX/X - ostatné plochy o výmere 238 m², dom so súp. č. XXXX, postavený na parc. č. XXX/XX, o veľkosti podielu 1/1-ina, všetko registrované Okresným úradom A., Katastrálny odbor, pre k.ú. A., obec A., okres A. ktoré sú vo výlučnom vlastníctve žalobkyne v 2. rade. Hodnota zálohu bola stanovená na základe ohodnotenia HYPO dňa 07.01.2008 vo výške 79.700 eur.

14. V zmysle bodu 6.1 Podmienok výkonu záložného práva Zmluvy o zriadení záložného práva zo dňa 03.02.2009 pre prípad, že zabezpečovaná pohľadávka nebude včas a riadne splnená, záložný veriteľ písomne upovedomí záložcu a dlžníka o začatí a spôsobe výkonu záložného práva a z výťažku uspokojí zabezpečovanú pohľadávku, a to aj v prípade, ak zabezpečovaná pohľadávka je už premičaná. V zmysle bodu 6.3.1 je záložný veriteľ oprávnený zvoliť vhodný spôsob predaja nehnuteľnosti, najmä na verejnej dražbe právne záväzným spôsobom podľa zákona č.527/2002 Z. z. o dobrovoľných dražbách.

15. V spise súdu prvej inštancie sa nachádza na č. I. 19 výzva žalovaného v 2. rade pod názvom Posledná výzva na úhradu omeškaných splátok zo dňa 17.07.2017, ktorá bola adresovaná žalobcovi v 1. rade. Z tejto výzvy je zrejmé, že dražobník vyzval žalobcu v 1. rade na úhradu omeškaných splátok v celkovej výške 10.306,50 eura ku dňu 25.08.2017, pričom uvedenú čiastku je potrebné uhradiť ku dňu 25.08.2017. Ďalej je v nej uvedené, že po tomto dátume už nebude možné sa dohodnúť na žiadnom splátkovom kalendári a predmetná pohľadávka bude vymožená dražobnou spoločnosťou formou dobrovoľnej dražby, čo by v konečnom dôsledku znamenalo zmenu vlastníckeho práva k nehnuteľnosti.

16. Výkon záložného práva ako každý iný výkon práva musí byť v súlade so zásadou dobrých mravov uplatňovanou v spoločnosti. Výkon práv a povinností vyplývajúcich z občianskoprávných vzťahov nesmie bez právneho dôvodu zasahovať do práv a oprávnených záujmov iných a nesmie byť v rozpore s dobrými mravmi.

17. Dlh žalobcov ku dňu 25.08.2017 tak činil 10.306,50 eura. Zo záložnej zmluvy k nehnuteľnosti zo dňa 03.02.2009 nepochybne vyplýva, že založené nehnuteľnosti boli žalovaným v 1. rade ako bankou ocenené na sumu 79.700 eur. Dlh žalobcov v čase zaslania výzvy zo dňa 17.07.2017 bol sedemnásobne nižší než žalovaným v 1. rade stanovená hodnota nehnuteľností, ktoré majú byť predmetom výkonu záložného práva. Takýto nepomer medzi hodnotou dlhu a hodnotou nehnuteľností slúžiacich na bývanie žalobcov je veľmi neprimeraný a v rozpore s dobrými mravmi.

18. Odvolací súd zástava názor, že by bolo by veľmi nespravodlivé, ak by dom s pozemkom v hodnote 79.900 eur, ktorý žalobcovia potrebujú na bývanie, súd neochránil pred tzv. „dobrovoľnou dražbou“ na úhradu zostatku úveru cca 10.306,50 eura. Výkon záložného práva za takýchto okolností zjavne odporuje dobrým mravom ako fundamentálnemu hodnotovému poriadku uznávanému väčšinou spoločnosti a za stavu, že existujú menej invázne spôsoby výkonu záložného práva (exekúcia s ochranou povinného a inými možnosťami vymoženia pohľadávky). Berúc do úvahy navyše záloh ako chránený objekt (obydlie; porov. PL. ÚS 23/2014, C-34/12), odvolací súd nemal najmenej pochybnosti o dôvodnosti ochrany žalobcov (porovnaj rozsudok Krajského súdu v Prešove sp. zn. 6Co/162/2018 zo dňa 05.02.2019, ďalej sp. zn. 6Co/7/2017 zo dňa 22.08.2018).

19. Podľa § 100 ods. 2 tretia veta Občianskeho zákonníka, záložné práva sa nepremičujú skôr, než zabezpečená pohľadávka.

20. Podľa § 101 Občianskeho zákonníka, pokiaľ nie je v ďalších ustanoveniach uvedené inak, premičacia doba je trojročná a plynie odo dňa, keď sa právo mohlo vykonať po prvý raz.

21. Záložné právo je vecným právom k cudzej veci, ktoré slúži na zabezpečenie a uspokojenie pohľadávky záložného veriteľa prostredníctvom výkonu záložného práva. Ide o právo podliehajúce premlčaniu, pretože nejde o majetkové právo, ktoré by bolo z možnosti premlčania vylúčené.

22. V žalobe žalobcovia vzniesli námietku premlčania tak celej pohľadávky, ako aj záložného práva.

23. Záložná zmluva ako právny inštitút je právne upravená v ustanovení § 552 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého pohľadávku možno zabezpečiť aj záložnou zmluvou. Ako sa zabezpečuje pohľadávka zálohom veci alebo práva, je upravené v časti o vecných právach. Záložnú zmluvu uzatvára na jednej strane veriteľ pohľadávky a dlžník alebo tretia osoba na strane druhej. Obligačným dlžníkom je ten, voči ktorému má veriteľ pohľadávku zabezpečenú záložným právom. Záložný dlžník je vlastníkom zálohu. Jeho povinnosťou nie je splniť dlh veriteľovi, ale strpieť uspokojenie jeho pohľadávky zo zálohu. Obligačný a záložný dlžník môže byť tá istá osoba. Ak Občiansky zákonník v ustanovení § 100 ods. 1 veta tretia umožňuje dlžníkovi dovoliť sa premlčania, je nepochybné, že týmto dlžníkom nemusí byť len obligačný dlžník, ale aj záložný dlžník. Žalobkyňa v 2. rade postavenie záložného dlžníka získala uzatvorením zmluvy o zriadení záložného práva k nehnuteľnosti so žalovaným v 1. rade. Bola teda oprávnená vzniesť námietku premlčania nielen vo vzťahu k záložnému právu, ale aj vo vzťahu k pohľadávke zabezpečenej záložným právom.

24. V danej veci žalovaný v 1. rade vyhlásil predčasnú splatnosť úveru dňom 24.12.2010. Koniec premlčacej 3-ročnej lehoty (ohľadne úverovej pohľadávky i záložného práva) tak pripadol na deň 24.12.2013 (koniec lehoty určenej podľa týždňov, mesiacov alebo rokov pripadá na deň, ktorý sa pomenovaním alebo číslom zhoduje s dňom, na ktorý pripadá udalosť, od ktorej sa lehota začína - § 122 ods. 2 OZ). Žalovaný v 1. rade ako veriteľ zákonom predpísaným spôsobom v premlčacej dobe neuplatnil proti dlžníkom svoj nárok na zaplatenie dlžnej peňažnej pohľadávky s prisl. vyplývajúcej z uzatvorenej zmluvy o úvere.

25. Premlčanie záložného práva (ako práva majetkového) nie je vyňaté z premlčania, a pokiaľ sa toto týkalo nehnuteľností, záložné právo sa premlčuje v 3-ročnej premlčacej lehote od kedy ho bolo možné vykonať po prvý raz (t. j. od splatnosti pohľadávky, ktorú zabezpečuje). Záložné právo sa však nepremilčí skôr, než ním zabezpečená pohľadávka.

26. Keďže pohľadávka ani záložné právo nebolo priznané rozhodnutím súdu, tak pre začatie plynutia premlčacej doby záložného práva bol rozhodujúci deň, kedy veriteľovi vzniklo právo na uspokojenie zabezpečenej pohľadávky zo zálohu. Keďže zabezpečovaná pohľadávka sa premlčala 24.12.2013 v rámci 3-ročnej premlčacej doby podľa Občianskeho zákonníka, tak ani záložné právo sa nemohlo premlčať pred týmto dátumom v rámci 3-ročnej premlčacej doby podľa Občianskeho zákonníka, a teda k jeho premlčaniu došlo najneskôr 24.12.2013 (nie skôr ako zabezpečovaná pohľadávka). Keďže záložný veriteľ neuplatnil v premlčacej dobe právo na uspokojenie pohľadávky zabezpečenej výťažkom z predaja zo zálohu, má to za následok, ak sa záložca dovoľá premlčania tohto práva, že záložný veriteľ sa nemôže úspešne domôcť speňaženia zálohu (uspokojenia zabezpečenej pohľadávky z výťažku z predaja zálohu). Trojročná premlčacia doba záložného práva pritom neuplynie skôr, než uplynie premlčacia doba zabezpečenej pohľadávky. Tomu zodpovedá aj § 151j ods. 2 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého sa môže záložný veriteľ uspokojiť alebo domáhať sa uspokojenia zo zálohu aj vtedy, keď je zabezpečená pohľadávka premlčaná avšak iba v prípade, ak nie je zároveň premlčané aj právo záložného veriteľa domáhať sa uspokojenia zo zálohu alebo v prípade, ak síce premlčané je, avšak záložca nevzniesol námietku premlčania, nedovolal sa premlčania.

27. Vznesenie námietky premlčania záložného práva je významné iba vo vzťahu k právu záložného veriteľa domáhať sa uspokojenia zo zálohu, pričom je zjavné, že túto námietku môže vzniesť iba záložca a po prvý raz tak môže (úspešne) urobiť až v momente, keď uplynula premlčacia doba aj zabezpečovanej pohľadávky, nielen trojročná premlčacia doba pre premlčanie práva záložného veriteľa domáhať sa uspokojenia zo zálohu. V prípade ak tieto premlčacie doby uplynuli, záložný veriteľ nezačal s predajom zálohu a záložca vzniesol námietku premlčania (dovolal sa premlčania), stráca záložný veriteľ možnosť domáhať sa (proti vôli záložcu) uspokojenia zo zálohu, pretože jeho záložné právo je premlčané.

28. Ak námietka premlčania vznesená zo strany žalobkyne neumožňuje priznať žalovanému pohľadávku z úverovej zmluvy, je nemysliteľné a odporujúce základným zásadám logiky uspokojiť tú istú pohľadávku

formou realizácie výkonu záložného práva. Opačný výklad vo svojich dôsledkoch popiera význam inštitútu premlčania neumožňujúceho po dovolaní sa premlčania premlčané právo veriteľovi priznať.

29. Vo vzťahu k tvrdeniam žalovaného v 1. rade, na ktoré poukázal pred súdom prvej inštancie, že slovenská právna úprava záložného práva a dobrovoľných dražieb je v súlade s európskym spotrebiteľským právom, odvolací súd poukazuje na závery prijaté vo viacerých rozhodnutiach súdov, na ktoré v stručnosti poukazuje s tým, že nenašiel dôvod na odklon od týchto záverov.

30. „Zdá sa, že dobrovoľnou dražbou sa obchádza dôležitý unijný prvok, a to ex offio súdna kontrola neprijateľnosti zmluvných podmienok. Doposiaľ odvolací súd nevie zo spisu zistiť, koľko už bolo z dlhu splatené. Napriek tomu sa predáva byt navrhovateľov a obchádza najpodstatnejšia právna otázka, či je naozaj nevyhnutné v demokratickej spoločnosti, aby sa výkon záložného práva vykonal týmto spôsobom. Pochybnosti o súlade inštitútu dobrovoľnej dražby s unijným právom vyvolali dve prejudiciálne konania (C-482/12 Macinský/Getfin, C-34/13 Kušionová/SMART Capital). Z pripomienok Európskej komisie vo veci C-482/12 odvolací súd pripomína už vyššie uvedené obavy nad otázkou súladu procesu dobrovoľnej dražby s právom Európskej únie, cit. „Smernica Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách sa má vo svetle zásady efektivity vykladať v tom zmysle, že bráni uplatňovaniu takej vnútroštátnej úpravy, akou je v prejednávanej veci § 151j ods. 1 Občianskeho zákonníka v spojení s ďalšími ustanoveniami právnej úpravy dotknutej vo veci samej, ktorá umožňuje veriteľovi vymôcť plnenie z neprijateľných zmluvných podmienok tak, že vykoná záložné právo predajom nehnuteľnosti aj napriek námietkam spotrebiteľa a bez posúdenia zmluvných podmienok súdom alebo iným nezávislým tribunálom“ (viď napr. uznesenie Krajského súdu v Prešove sp. zn. 6Co/106/2014).

31. „Ústavný súd pripomína, že sa už vyslovil, že podľa platnej právnej úpravy zákona o dobrovoľných dražbách je rozsah prostriedkov následnej nápravy proti výkonu záložného práva obmedzený v podstate len na žalobu o neplatnosť dobrovoľnej dražby (§ 21 zákona o dobrovoľných dražbách) a takáto následná prípadná obrana záložcu je podstatne sťažená (uznesenie ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 261/2013 z 30. apríla 2013).

32. Sťaženie následnej súdnej kontroly dobrovoľnej dražby by malo byť kompenzované dostatočnou preventívnou a priebežnou kontrolou dobrovoľnej dražby orgánom verejnej moci.“ (viď. Uznesenie Ústavného súdu SR sp. zn. PL. ÚS 23/2014-18 zo dňa 24.09.2014).

33. Aj prejednávaná vec je príkladom výkonu súkromnej autonómie s dosahom na vyvolanie „dobrovoľnej“ dražby a vydraženie súkromného majetku inej osoby.

34. Pri realizácii dobrovoľnej dražby chýba kontrola neprijateľných zmluvných podmienok, lebo ju vykonáva súkromná osoba na podnet veriteľa, tiež súkromnej osoby. Môže sa preto realizovať na pohľadávku, ktorej výšku a ďalšie zmluvné podmienky spotrebiteľ - dlžník namieta. Uvedený stav je riešený aj v prejednávanej veci. Je preto možné ustáliť, že pri realizácii výkonu záložného práva dobrovoľnou dražbou, ktorú iniciuje žalovaný v 1. rade prostredníctvom žalovaného v 2. rade, by mohlo byť vymožené plnenie z neprijateľných zmluvných podmienok, keďže by tieto neboli podrobené súdnej kontrole. Keďže predmetom zálohu je dom, v ktorom bývajú žalobcovia v 1. a 2. rade, je možné jednoznačne skonštatovať, že by bolo narušené ich právo, zaručené Ústavou SR, a to právo na obydlie. Aby bolo možné zabezpečiť súdnu ochranu tohto ústavného práva, je nevyhnutná súdna kontrola neprijateľnosti zmluvných podmienok právneho vzťahu účastníkov konania. Inštitút dobrovoľnej dražby vážnym spôsobom zasahuje do práva vlastníť majetok podľa čl. 20 Ústavy SR s dosahom na ústavné právo na obydlie podľa čl. 21 Ústavy SR. Uvedené závery vyplývajú aj z uznesenia Krajského súdu v Prešove sp. zn. 6Co/106/2014 a rozsudku sp. zn. 6Co/131/2011, v ktorých je poukázané aj na judikatúru ES a ÚS. Aj Európsky súd pre ľudské práva vo svojej judikatúre stanovil hierarchiu hodnôt v poradí život, zdravie, obydlie a tak majetok. Čl. 21 Ústavy SR uvádza, že obydlie je nedotknuteľné. Aj keď ústava pojem „obydlie“ bližšie nedefinuje, základné práva a slobody podľa Ústavy je potrebné vykladať a uplatňovať v zmysle a duchu medzinárodných zmlúv o ľudských právach a základných slobodách (PL. ÚS/5/93, PL. ÚS/15/98) a pri vymedzení obsahu týchto pojmov je potrebné prihliadať aj na príslušnú judikatúru týkajúcu sa predovšetkým čl. 8 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Obydlie možno definovať ako miesto, kde osoba býva alebo vykonáva svoju obvyklú profesiu (porovnaj rozsudok Willo v. Spojené kráľovstvo z 24.11.1986 (sťažnosť 9063/80), rozsudok Niemietz v. Nemecko z 16.12.1992 (sťažnosť 13710/88).

35. Vo vzťahu k významu obydľia je možné tiež dať do pozornosti uznesenie NS SR vo veci 6Cdo/279/2012. Garancie, ktoré poskytuje Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd požadujú, aby zásah do sťažovateľovho práva na rešpektovanie jeho obydľia nebol iba legálny, ale taktiež primeraný podľa ods. 2 čl. 8 k cieľu sledovanému, a to s ohľadom na okolnosti prípadu. Následne, žiadne ustanovenie vnútroštátneho práva by nemalo byť vykladané a aplikované spôsobom nezlučiteľným so záväzkami štátu vyplývajúcimi z Dohovoru (pozri R. v. Slovensko z 9.10.2007; rozsudok J. v. Chorvátsko z 01.03.2010 - sťažnosti 3572/06). Strata obydľia je najextrémnejšou formou zásahu do práva na rešpektovanie obydľia (rozsudok Čosič v. Chorvátsko z 05.06.2009, sťažnosť č. 28261/06). Odvolací súd rovnako poukazuje, že „akákoľvek osoba, ktorej hrozí zásah do práva na obydľie, by mala v princípe mať možnosť dať si preskúmať proporionalitu a odôvodnenosť zásahu nezávislým súdom vo svetle relevantných princípov podľa čl. 8 Dohovoru a to napriek tomu, že podľa vnútroštátneho práva nemá právo bývať v byte (pozri H. v. Spojené kráľovstvo 19009/04, § 50, z 13.05.2008). Článok 7 Charty základných práv EÚ stanovuje, že „každý má právo na rešpektovanie svojho súkromného a rodinného života, obydľia a komunikácie“. Podľa čl. 38 Charty je potrebné zabezpečiť vysokú úroveň ochrany spotrebiteľa. Článok 47 Charty vo svojom prvom odseku stanovuje „každý koho práva a slobody zaručené právom Únie sú porušené, má za podmienok ustanovených v tomto článku právo na účinný prostriedok nápravy pred súdom“

36. Správne preto postupoval súd prvej inštancie, keď žalovanému v 1. rade uložil zdržať sa výkonu záložného práva dobrovoľnou dražbou nehnuteľností, ktoré predstavujú obydľie žalobcov.

37. Súd prvej inštancie pri rozhodovaní o trovách konania medzi úspešným žalovaným v 2. rade a neúspešnými žalobcami aplikoval ustanovenie § 257 CSP. Žalovaný v 2. rade namieta nesprávne právne posúdenie veci, odmieta aplikáciu ust. § 257 CSP vo vzťahu k trovám konania medzi ním a žalobcami v 1. a 2. rade a žiada priznať 100 % náhradu trov konania.

38. Podľa § 257 CSP výnimočne súd neprizná náhradu trov konania, ak existujú dôvody hodné osobitného zreteľa.

39. Zmyslom a účelom náhrady trov konania je poskytnúť úspešnej strane sporu, ktorej to priznáva zákon, náhradu tých trov konania, ktoré vo vecnej a časovej súvislosti s konaním musela alebo bude musieť nepochybne zaplatiť, pričom by ich nemusela zaplatiť, ak by tu nebolo konanie pred všeobecným súdom. Zákon však upravuje odchýlku od zásady zodpovednosti za výsledok konania a zodpovednosti za zavinenie pri rozhodovaní o náhrade trov konania, a to v podobe ust. § 257 CSP.

40. Zo slovného znenia uvedeného zákonného ustanovenia vyplýva, že ide o ustanovenie výnimočné, ktoré má súdu umožniť, aby pri rozhodovaní o náhrade trov konania mohol prihliadnúť k zvláštnostiam jednotlivých konkrétnych prípadov a má slúžiť k odstráneniu neprimeranej tvrdosti. Úvaha súdu, že ide o výnimočný prípad a či sú dané dôvody hodné osobitného zreteľa, musí vychádzať z posúdenia všetkých okolností konkrétnej veci. Ustanovenie § 257 CSP preto nemožno vykladať tak, že možno kedykoľvek bez ohľadu na základné zásady rozhodovania o náhrade trov konania nepriznať náhradu trov úspešnej strane sporu; vždy musí ísť o celkom výnimočný prípad, ktorý musí byť v rozhodnutí aj náležite odôvodnený.

41. Dôvody hodné osobitného zreteľa, ani výnimočné okolnosti zákon bližšie nedefinuje, ale výklad ponecháva na súdnu prax. K dôvodom hodným osobitného zreteľa možno však zahrnúť neprimeranú tvrdosť, podiel oboch strán na vzniku a priebehu sporu, povaha a okolnosti sporu, zložitnosť doposiaľ neriešenej právnej problematiky, zložitnosť prípadov výkladu medzinárodnej zmluvy, osobitné pomery strany sporu, či nízky príjem. (pozri Veľké komentáre, Civilný sporový poriadok, autorov Števec, Ficová, Baricová, Mesiarkinová, Bajánková, Tomašovič a kol., C. H. BECK 2016, str. 942).

42. Významnými z hľadiska aplikácie predmetného ustanovenia sú tiež okolnosti, ktoré viedli k uplatneniu nároku (práva) na súde, postoj účastníkov (strán sporu) v priebehu konania, a podobne (porov. rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3MCdo/5/2006).

43. Odvolací súd opätovne preskúmal prejednávajúcu vec a zhodne s názorom súdu prvej inštancie dospel k záveru, že dôvody hodné osobitného zreteľa v danom prípade sú dané s prihliadnutím na konkrétne okolnosti prípadu.

44. Odvolací súd má za to, že nemožno považovať za bezúspešné uplatňovanie práva na súde, pokiaľ sa žalobcovia ako spotrebitelia domáhali ochrany svojho obydľia voči dražobníkovi (minimálne už z dôvodu opatrnosti), ktorý síce ešte nebol poverený organizáciou dobrovoľnej dražby, no napriek tomu vo výzve zo dňa 17.07.2017, ktorú zaslal žalobcom, že dôjde v prípade omeškania splátok nie k podaniu žaloby, ale k výkonu záložného práva formou dobrovoľnej dražby. Výnimočnosť pre nepriznanie trov konania zodpovedá tak zvláštnym okolnostiam prejednávanej veci. Nepriznanie trov konania žalovanému v 2. rade nepovažuje odvolací súd za neprimeranú tvrdosť voči nemu.

45. S prihliadnutím na vyššie uvedené odvolací súd rozsudok vo výroku I. okrem časti slovného spojenia "a to až do právoplatného skončenia vo veci samej", ako aj vo výrokoch III. a IV. o trovách konania ako vecne správny potvrdil (§ 387 ods. 1 CSP). Zároveň zrušil rozsudok vo výroku I. v časti slovného spojenia "a to až do právoplatného skončenia vo veci samej" a v tejto časti konanie zastavil, nakoľko súd prvej inštancie rozhodol o niečom, čo nebolo predmetom konania (rozhodol „ultra petit“), keď uložil žalovanému v 1. rade povinnosť zdržať sa výkonu záložného práva dobrovoľnou dražbou vo vzťahu k predmetným nehnuteľnostiam, a to až do právoplatného skončenia konania vo veci samej.

46. O trovách odvolacieho konania bolo rozhodnuté podľa § 396 ods. 1 CSP v spojení s ust. § 255 ods. 1 CSP. Dôvodom takéhoto rozhodnutia o trovách bola skutočnosť, že žalobcovia boli úspešní, no v priebehu odvolacieho konania im žiadne preukázateľné trovy nevznikli a žalovaným ako procesne neúspešnej strane nárok na náhradu trov odvolacieho konania nevznikol. Odvolací súd vychádza z čl. 17 základných princípov CSP zakotvujúceho procesnú ekonómiu. Rozhodovanie postupom najskôr podľa § 262 CSP v spojení s ust. § 396 ods. 1 CSP o priznaní nároku strane na náhradu trov konania a následne súdom prvej inštancie o výške náhrady trov konania za situácie, keď oprávnenej strane žiadne trovy konania nevznikli, by bolo zjavne nielen nerozumné, ale i v rozpore so zásadou hospodárnosti civilného súdneho konania.

47. Toto rozhodnutie bolo prijaté senátom odvolacieho súdu pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 ods. 2 v dovolacom konaní zastúpený advokátom.

Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).